

IDŐKÖZI JELENTÉS
2013. április 30.

MAGYAR NEMZETI BANK

**Beszámoló az MNB 2013
első negyedévi tevékenységéről**

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: dr. Simon András

1850 Budapest, Szabadság tér 8-9.

www.mnb.hu

Tartalom

1. Monetáris politika	4
2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása	7
3. Devizatartalékok	9
4. Készpénz-logisztikai tevékenység	10
5. Pénzforgalom és értékpapír-elszámolás	13
6. Az MNB statisztikai tevékenysége	15

1. Monetáris politika

2013 első három hónapjában a Monetáris Tanács folytatta a 2012 augusztusában kezdett kamatcsökkentési sorozatot: az első negyedévben összesen 75 bázisponttal, 5,75 százalékról 5 százalékra csökkentette az irányadó kamatlábat. A tanács értékelése szerint a beérkező inflációs adatok megerősítették, hogy a gyenge kereslet dezinfláló hatása erős, és a monetáris politika horizontján mérsékelt maradhat a fogyasztóiár-index dinamikája. Az első negyedéves makrogazdasági adatok a tanács megítélése szerint a monetáris kondíciók további lazításának irányába mutattak, azonban a tanács jelezte a kamatdöntéseket követő közleményeiben, hogy a kamatcsökkentési periódus csak addig tartható fenn, ameddig a középtávú inflációs kilátások a 3 százalékos céllal összhangban alakulnak, valamint a pénzügyi piaci környezet is lehetővé teszi.

A márciusi *Jelentés az infláció alakulásáról* című kiadvány áttekintését követően a Monetáris Tanács állásfoglalásban értékelte a makrogazdasági folyamatokat, azok várható alakulását és monetáris politikai következményeit. 2012-ben a recessziós reálgazdasági környezet ellenére az infláció átlagos szintje 5,7 százalék volt, a fogyasztóiár-index éves változása pedig az év egyetlen hónapjában sem csökkent az 5 százalékos szint alá. A jegybanki célt meghaladó árszínvonal-emelkedés mögött elsősorban a nyersanyagár-sokkok, valamint a kormányzat indirektadó-emeléseinek hatása húzódott meg. 2013 első negyedévében a fogyasztóiár-index dinamikája mérséklődött, ami megerősíti a nyomott keresleti környezet jelentős árleszorító hatását. A bázishatások, a kormányzat rezsicsökkentő lépései, valamint a negatív kibocsátási rés hatására az infláció az idei év egészében a 3 százalékos cél alatt maradhat, és 2014-ben is a célérték közelében alakulhat.

A tanács megítélése szerint az erősödő exportértékesítéseknek köszönhetően az idei évben újra megindulhat a gazdaság növekedése, azonban a belföldi kereslet élénkülésére, valamint ezzel párhuzamosan egy kiegyensúlyozottabb növekedési szerkezet kialakulására 2014-től lehet csak számítani. A vártnál mélyebbnek bizonyuló 2012-es recesszió után a következő negyedévekben a gazdasági növekedés fokozatos beindulására számíthatunk, aminek kibontakozását a tavalyi évet érintő átmeneti hatások korrekciója

is segítheti. A növekedés legfontosabb forrása továbbra is az export marad. Annak ellenére, hogy az exportpiacaink kereslete esetében csak mérsékelt élénkülés várható, az elmúlt években kiépült új autóiipari kapacitások termelésének felfutása a piaci részesedés javulása irányába mutat.

A tanács véleménye szerint a magyar gazdaság külső finanszírozási képessége a következő években tovább növekedhet, aminek következtében folytatódhat a válság előtt magas szintre emelkedő külső eladósodottság csökkenése. A javuló külső egyensúlyi pozíció háttérben a reálgazdasági egyenleg folyamatosan növekvő többlete mellett az EU-transzferek fokozódó beáramlása áll, amelyek ellensúlyozni tudják a jövedelemegyenleg romlását.

A Monetáris Tanács állásfoglalásában az alappálya körül három kockázati pályát emelt ki, amelyek a kibocsátási rés mértékével, valamint a hitelezés és a kockázati megítélés alakulásával kapcsolatos bizonytalanságot jelenítik meg. A potenciális kibocsátás és a kibocsátási rés mértékét jelentős bizonytalanság övezi. A tanács meglátása szerint fennáll a lehetősége annak, hogy a válság időszakában az alappályában feltételezettnél kisebb mértékben épültek le a termelési kapacitások, ami miatt a gyenge kereslet árleszorító hatása erősebben jelentkezik. Ebben az esetben a kedvezőbb alakuló inflációs folyamatok lazább monetáris kondíciókat indokolnak. A második bizonytalansági tényező a monetáris lazításnak a hitelezési aktivitásra gyakorolt hatásához kapcsolódik. A hitelezés alakulása érdemben befolyásolja a válságból való kilábalás sebességét. A 2012 augusztusában indított monetáris lazítás hatása a hitelek árazásában már megjelent, ugyanakkor a hitelezési aktivitás emelkedése csak hosszabb távon várható, és az emelkedés mértéke bizonytalan. Amennyiben a kialakult alacsonyabb hitelkamatok érdemben növelik a beruházási aktivitást és a lakossági hitelezés felfutásán keresztül számottevően támogatják a lakossági fogyasztást, akkor a gazdasági válságból való kilábalás gyorsabb lehet, és összességében kisebb mértékű monetáris politikai lazítás indokolt. A Monetáris Tanács értékelése alapján ugyancsak kockázatot jelent, hogy fennmaradt az ellentét a viszonylag optimista befektetői hangulat és a gyenge reálgazdasági teljesítmény között. Amennyiben a globális kockázatvállalási hajlandó-

ság számottevően romlik, akkor a hazai pénzügyi eszközök kockázati felára is érdemben emelkedhet, ez korlátozhatja a monetáris politika mozgásterét.

A MONETÁRIS POLITIKAI ESZKÖZTÁR VÁLTOZÁSAI

Forintpiaci eszköztár – a bankrendszer forintlikviditás-kezelése

A pénzügyi válság óta a bankrendszerre óvatos likviditáskezelés jellemző. Ezért a kéthetes MNB-kötvény optimális kihasználása helyett az egynapos jegybanki betétben is rendszerint számottevő likviditást tartanak a hitelintézetek. Így az egynapos fedezetlen bankközi kamatláb (HUFONIA) tipikusan a jegybanki kamatfolyosó alján tartózkodott az elmúlt években.

2013 első negyedében a fenti óvatos likviditáskezelés oldódása volt megfigyelhető, így a korábrinál alacsonyabb volt az egynapos jegybanki betét igénybevétele (átlagosan 75 milliárd forint, szemben az előző negyedéves 122 milliárd forinttal). Egynapos jegybanki fedezett hitel lehívására pedig a korábrinál többször került sor: 14 alkalommal vettek fel egy napra hitelt a hitelintézetek az MNB-től, szemben az előző negyedéves 10 alkalommal.

Az összességében szimmetrikusabb forintlikviditás-kezelés eredményeképpen a HUFONIA megemelkedett a kamatfolyosón belül. Míg 2013 első negyedében az egynapos fedezetlen bankközi hozam átlagosan 22 bázisponttal tartózkodott az alapkamat alatt, addig ugyanez az érték 2012 negyedik negyedében 56 bázispont volt (a kamatfolyosó szélessége ± 100 bázispont). A folyosó közepe felé elmozduló bankközi kamatláb azt mutatja, hogy hatékonyabbá vált a jegybanki alapkamat transzmissziója a pénzügyi piacokra. A folyosó szélétől eltávolodott bankközi hozamnak egyúttal a volatilitása is megemelkedett: a hozam szórása 56 bázispont volt 2013 első negyedében, szemben az előző negyedéves 38 bázisponttal.

A korábrinál kiegyensúlyozottabb likviditáskezelés mögött azt látjuk meghúzódní, hogy az elmúlt félévben tapasztalt többszöri alapkamat-csökkentés miatt alacsonyabb a kamatszínvonal, mint korábban volt, változatlan kamatfolyosószélesség mellett. Ezért az egynapos jegybanki betételhelyezésből származó kamatveszteség relatív mértéke megemelkedett, és ez arra ösztönözheti a hitelintézeteket, hogy nagyobb mértékben kössék le likviditásukat a jegybanki alapkamatot biztosító kéthetes kötvényben és kisebb mértékben az alacsonyabb hozamú egynapos jegybanki betétben.

Az egynaposnál hosszabb lejáratú hiteleszközöket (kéthetes, hat hónapos és kétéves hiteltenderek) nem vette igénybe a bankrendszer a negyedév során.

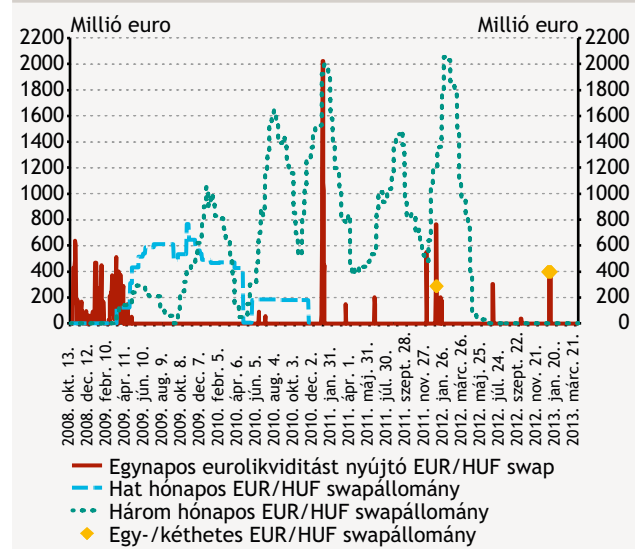
Devizalikviditást nyújtó eszközök – a jegybanki swapeszközök

A 2012 végi mérlegkiigazításokhoz köthető FX-swap-piaci feszültség 2013 elején hamar megszűnt. Év végén a külföldiek MNB-kötvényének állománya 38 milliárd forintra zsugorodott, és az ebből felszabaduló forintlikviditást az FX-swap-piacon helyezték ki devizáért cserébe, ami megemelte a swappiaci devizalikviditáshoz jutás felárát. A külföldi MNB-kötvényállomány az új év elején hamar visszaemelkedett a 350–400 milliárd forint körüli szintre, és a swappiaci felárak is mérséklődtek.

2013 első negyedében a hitelintézetek nem vették igénybe az MNB egyik FX-swap-eszközét sem. Az év végi feszültségekhez kapcsolódóan, a december végi kéthetes eszköz megújítására eseti jelleggel egy egyhetes lejáratú eurolikviditást nyújtó EUR/HUF FX-swap-tendert is meghirdetett a jegybank január 3-án, a hitelintézetek azonban erre se nyújtottak be ajánlatot.

A negyedévben látványosan javultak a swappiaci kondíciók, a korábban megfigyeltnél alacsonyabban tartózkodtak az FX-swap-piaci felárak. Az egynapos EUR/HUF swapfelár átlagosan 7 bázispontot tett ki, szemben az előző negyedéves átlag 34 bázisponttal. A három hónapos felár pedig átlag 32 bázispont volt, míg 2012 negyedik negyedében

1. ábra
A jegybank FX-swap-eszközeinek igénybevétele – nyitott állományok

átlag 103 bázispontot tett ki. Az alacsony felárakat támogathatta, hogy a negyedév során a külföldi szereplők jelentős, 487 milliárd forintnyi forint elleni pénzüpiaci pozíciót építettek ki az azonnali devizapiacra és az FX-swap-piacra, ami a swappiaci devizakínálatot növelte.¹

Március végén a negyedév végi pozíciózárásokhoz kapcsolódóan újra kisebb feszültségnek voltunk tanúi a rövid lejáratú FX-swap-piacra. Az egynapos EUR/HUF swapfelár március 27-én elérte a 70 bázispontot, majd hamar visszacsökkent a korábbi alacsony szintjére.

¹ A forint elleni pozícióvállalás egy spot devizapiaci és egy FX-swap-piaci ügylet párosaként adódik: forintból devizavásárlás az azonnali devizapiacra, majd az így kapott deviza forintért cserébe történő kihelyezése az FX-swap-piacra. A két ügylet eredője az FX-swap-ügylet határidős lába: határidős devizakövetelés és forinttartozás. Ez szintetikus forint elleni pozícióvállalásnak tekinthető. A deviza FX-swapon történő kihelyezése növeli a swappiaci devizakínálatot, és ezáltal lefelé nyomja a swappiaci felárakat.

2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása

A jegybank 2012. őszi stabilitási jelentésében azonosított kockázatok 2013 első negyedében is fennmaradtak. A hazai pénzügyi rendszer likviditásának és tőkéjének sokkellenállóképessége kielégítő, ugyanakkor a pénzügyi rendszer csak nagyon korlátozottan tölti be a pénzügyi források közvetítésére vonatkozó funkcióját, hiszen az alacsony hitelezési hajlandóság miatt a vállalati hitelezés terén erősen prociklikus hatást fejt ki. Ez azért fontos probléma, mert a pénzügyi rendszer akkor látja el megfelelően funkcióját, ha azon túl, hogy képes elnyelni a sokkokat, hitelezéssel is támogatja a gazdasági növekedést. A jegybank szakértői 2013 első negyedében megkezdték a pénzügyi stabilitási kockázatok átfogóan értékelő következő, 2013. május 21-én megjelenő *Jelentés a pénzügyi stabilitásról* című kiadvány előkészítését.

A Pénzügyi stabilitás szakterület 2013 januárjában is lefolytatta a megelőző, 2012 negyedik negyedévre vonatkozó hitelezési felmérést, amelynek eredményeit az MNB 2013. februárban publikált. A hitelezési felmérés alapján a háztartási hitelek feltételei enyhültek 2012 negyedik negyedében mind a lakás-, mind a fogyasztási hitelek esetében, így további korrekció következett be a 2011 végi széles körű szigorításokban. A bankok várakozásai alapján a 2013 első félévét lefedő időszakban a fogyasztási hitelek feltételeinek további enyhülésére lehet számítani, míg a lakáscélú hitelek feltételeiben nem várható változás. A bankok előre tekintve továbbra is a háztartási hitelek iránti kereslet növekedését várják. Ezt a lakáshitelek esetében az állami kamattámogatási program magyarázhatja. A vállalati szegmensben a bankok mindegyike összességében a feltételek változatlanúságáról számolt be. A negatív gazdasági és iparági kilátások, illetve a kockázati tolerancia változása továbbra is a szigorítás irányába, míg a tőke- és likviditási helyzet a feltételek enyhítése irányába hatott. A következő félévben a bankok várakozásai alapján összességében nettó értelemben már enyhülhetnek a feltételek alapvetően a nagy- és középvállalati szegmensben. A bankok válasza alapján tovább növekedett a rövid lejáratú hitelek iránti kereslet, míg a hosszú lejáratú hitelek iránti csökkent.

2013 februárjában tartotta meg idei első ülését a Pénzügyi Stabilitási Tanács (PST), amelyen az MNB a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletével (PSZÁF) és a Nemzetgazdasági Minisztériummal (NGM) közösen áttekintette a hazai pénzügyi stabilitással kapcsolatos fejleményeket és kiemelt kockázatokat. A résztvevők többek között megvitaták az MNB-PSZÁF munkacsoport által készített, a gazdasági növekedésre hatást gyakorló hazai mérlegkiigazítási és hitelzsugorodási folyamatokat elemző anyagot, továbbá megvizsgálták az értékpapírosítás kiszélesítésének lehetőségét, amely kifejezetten a kis- és középvállalkozások (kkv) hitelezésének élénkítésében játszhat szerepet. Az MNB az ülésen javaslatokat tett a budapesti bankközi kamatláb (BUBOR) jegyzési gyakorlatára, továbbá a tanács kialakította együttes álláspontját a jövőben esetleg nehéz helyzetbe kerülő, rendszerszinten jelentős bankok adóforintok bevonása nélküli, rendezett szanalását célzó szabályozással kapcsolatos fő kérdésekben.

Az NGM kezdeményezésére 2013 márciusában a Nemzetközi Valutaalap (IMF) technikai segítségnyújtás keretében konzultált a hazai hatóságokkal a tervezett bankrendezési szabályozással kapcsolatban. A megbeszéléseken – amelyeken a jegybank is aktívan részt vett – számos pénzügyi stabilitás szempontjából előremutató javaslat fogalmazódott meg.

Az MNB nemzetközi szinten is figyelemmel kísérte a pénzügyi rendszert érintő szabályozási folyamatokat, főleg az Európai Unióban készülõ tervezetek megalkotásában és véleményezésében vett részt. A jegybank szakértői véleményezték a végső elfogadási stádiumba érkező, a hitelintézetek és befektetési vállalkozások prudenciális szabályozására vonatkozó irányelv- és rendelettervezetet (CRD-IV/CRR). Az MNB az ún. bankunió első lépcsőjével, az egységes felügyeleti mechanizmussal (SSM) kapcsolatosan is figyelemmel kísérte a változtatásokat, amelyek nagyban befolyásolhatják annak Magyarországot érintő hatásait és így hazánk csatlakozási szándékát.

Az MNB nemzetközi szervezetekben és intézményekben van támogatva az Európai Rendszerkockázati Testület (ESRB) és az Európai Bankhatóság (EBA) munkáját. ebben a negyedévben is képviseltette magát, és mint makroprudenciális mandátummal rendelkező hatóság aktí-

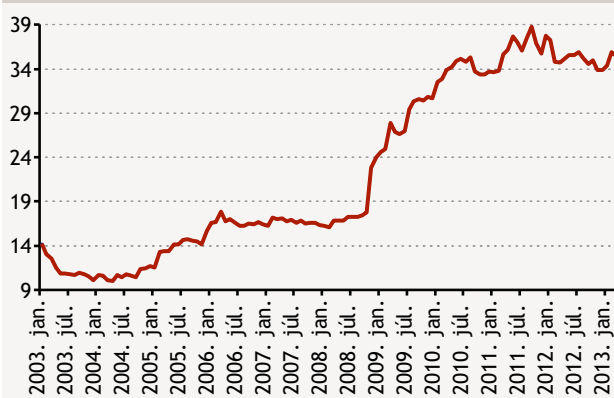
3. Devizatartalékok

2013 első negyedévének végén az MNB hivatalos devizatartalékainak nagysága 35,5 milliárd euro volt, ami 1,6 milliárd euro növekedést jelent a 2012 végi 33,9 milliárd eurós értékhez képest.

A devizatartalékok alakulását elsősorban az alábbi tételek befolyásolták az elmúlt negyedév során.

Az Államadósság Kezelő Központ (ÁKK) adósságvételi és -törlesztési célú tételei (többek között a januári és márciusi IMF-törlesztések, a februári 1 milliárd euro és a márciusi 50 milliárd japán jen kötvénylejáratok, valamint a februári 3,25 milliárd dolláros kötvénykibocsátás) ebben a negyedévben nettó mintegy 300 millió euróval növelték a devizatartalékokat. Az MNB saját adósságszolgálatához kapcsolódó márciusi IMF-hiteltörlesztés 158,1 millió SDR-t tett ki. A Magyar Államkincstár (MÁK) devizabefolyásainak és kifizetéseinek egyenlege – elsősorban a PEMÁK kötvény (Prémium Euró Magyar Államkötvény) jegyzéséhez kötődően – a negyedévben 320 millió euróval hízta a tartalékot. 2013

2. ábra
A devizatartalékok nagyságának alakulása
(milliárd euróban)

első negyedévében az Európai Bizottságtól mintegy 1100 millió euro nettó transzfer érkezett. A tartalékon elért eredmény ebben az időszakban 30 millió euro volt.

4. Készpénz-logisztikai tevékenység

A forgalomban lévő készpénz

A forgalomban lévő készpénz értéke 2013. március végén 2768 milliárd forint volt. A forgalomban lévő készpénz havi értéke (a szezonális hatások kiszűrésével) a megelőző negyedévhez képest 93,4 milliárd forintos (3,6 százalékos) növekedést mutat.

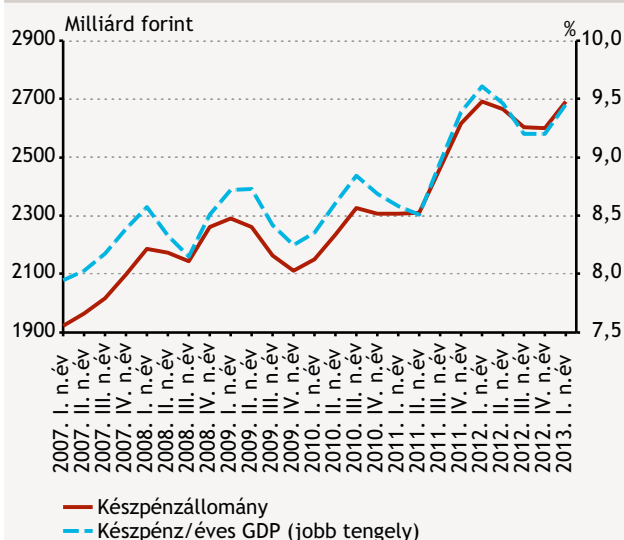
A forgalomban lévő bankjegyek és érmék

A forgalomban lévő bankjegyek értéke 2712,5 milliárd forint, mennyisége 299,8 millió darab volt 2013 első negyedévének utolsó napján. Ez értékben 4,4 százalékos, a mennyiséget tekintve 3,8 százalékos növekedést mutat 2012 azonos időszakának végéhez képest. A növekedés valamennyi címletet érintette.

A forgalomban lévő érmék értéke 48,1 milliárd forint, mennyisége 1274,6 millió darab volt 2013. március végén. Ez mennyiségben 4,3 százalékkal, értékben 4,1 százalékkal

3. ábra

A forgalomban lévő készpénz értéke a gazdaságban

Megjegyzés: A forgalomban lévő bankjegyek és forgalmi érmék negyedéves átlagértéke, szezonálisan igazítva. A 2013. I. negyedévi GDP-adat MNB-becslés.

1. táblázat

Forgalomban lévő bankjegyek és érmék

(2013. március 31-i adatok)

Bankjegyek	Mennyiség (millió darab)	Érték (Mrd forint)	Megoszlás (%)	
			mennyiség	érték
20 000 forint	76,0	1519,9	25,4	56,0
10 000 forint	97,2	971,7	32,4	35,8
5 000 forint	22,7	113,4	7,6	4,2
2 000 forint	19,6	39,2	6,5	1,5
1 000 forint	52,3	52,3	17,4	1,9
500 forint	32,0	16,0	10,7	0,6
Összesen	299,8	2712,5	100,0	100,0
Érmék	Mennyiség (millió darab)	Érték (Mrd forint)	Megoszlás (%)	
			mennyiség	érték
200 forint	93,2	18,6	7,3	38,7
100 forint	141,9	14,2	11,1	29,5
50 forint	118,8	5,9	9,3	12,3
20 forint	227,5	4,6	17,9	9,5
10 forint	269,6	2,7	21,2	5,6
5 forint	423,6	2,1	33,2	4,4
Összesen	1274,6	48,1	100,0	100,0

Megjegyzés: A táblázat nem tartalmazza a jegybank által kibocsátott emlékérmék állományát, melyek névértékén a forgalomban lévő fizetőeszközök közé tartoznak.

volt magasabb, mint egy évvel korábban. A növekedést jobbra a 200, a 20 és az 5 forintos érték intenzívebb forgalomba áramlása okozza.

A készpénzhamisítás megelőzését, visszaszorítását szolgáló tevékenység

A forinthamisítványok darabszáma növekedett ugyan 2013 első három hónapjában a megelőző negyedévhez képest, e mennyiségi adatok azonban továbbra is kedvezők. Az első negyedévben 661 darab hamis forintbankjegy került kivonásra a forgalomból.

Továbbra is jellemzője a forint hamisításának az, hogy főként a nagyobb értékű bankjegycímletekre irányul, a 10 000 és 20 000 forintosok az összes fellelt hamisítvány 80 százalékát tették ki.

A forinthamisítványok készítésének módszereiben nem tapasztalható változás, továbbra is meghatározók az irodai sokszorosító eszközök (fénymásolók vagy printerek). A nagy címletű hamisítványok között – a sokszorosításhoz használt egyszerű eszközök használata ellenére is – előfordulnak rátekintésre esetenként megtévesztő minőségűek, ezért továbbra is fontos a bankjegyek ellenőrzése. Egyszerű módszerekkel, akár érzékszervi vizsgálatokkal (pl. tapintással, fény felé tartással vagy a bankjegy mozgatásával), a pénztárakban pedig megfelelő segédeszközzel (pl. UV-A/C lámpa) e hamisítványok is kiszűrhetők.

A jegybank folytatja a megelőzésre, felkészülésre összpontosító készpénzes stratégiájának megvalósítását, melynek keretében továbbra is kiemelt súlyt helyez a hamisítványok kiszűrésében kulcsszerepet betöltő, főként kereskedelemben dolgozó pénztárosok bankjegyismereti felkészítésére. Az MNB szakértői által tartott, térítésmentes, helyszíni képzések folyamatosan lehetőséget nyújtanak a bankjegyekkel és ellenőrzésükkel kapcsolatos korszerű ismeretek és módszerek elsajátítására.

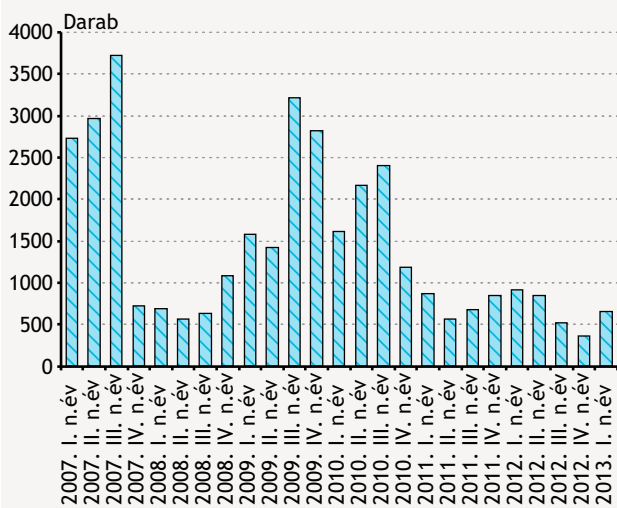
A hamis valuták előfordulása továbbra is kedvező mértékű, 468 darab hamisítvány került lefoglalásra 2013 első negyedévében, főként hamis eurobankjegyek.

Befejeződött az 1 és 2 forintos érték átváltása

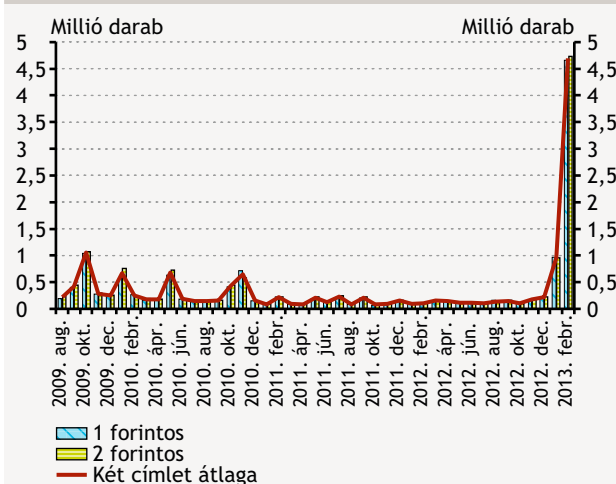
Az MNB 5 évvel ezelőtt, 2008. március 1-jén vonta be a forgalomból az 1 és 2 forintos érmeiket. E döntés nemzetgazdasági szinten jelentős megtakarítást, valamint 2,1 milliárd forint bevonási nyereséget eredményezett. Az érmeik törvényes fizetőeszközzé történő átváltása 2013. február 28-ig volt lehetséges.

Összesen 1096 millió darab 1 forintost és 944 millió darab 2 forintost gyártatott a jegybank 1992 és 2008 között. A forgalomban kint maradt mennyiséghez viszonyítva az 1 forintosok 24 százaléka, a 2 forintosok 36 százaléka érkezett vissza az MNB-hez. Ez az arány nemzetközi összehasonlítás-

4. ábra
A forint hamisításának negyedévenkénti alakulása

5. ábra
Az 1 és 2 forintos érték jegybankba történő havi visszaáramlásának mértéke

2. táblázat

A fellelt forintbankjegy-hamisítványok címletenkénti megoszlása 2013 első negyedévében

Címletek	500	1000	2000	5000	10 000	20 000
Megoszlás (%)	8	2	2	8	47	33

ban magasabb, mint a hasonló értékű érmék esetében szokásos. A vártnál több 1 és 2 forintos érmék visszaáramlása nagyrészt a karitatív szervezetek által meghirdetett gyűjtéseknek is köszönhető.

Emlékérme-kibocsátás

A Magyar Nemzeti Bankról szóló törvény értelmében az MNB jogosult bankjegy- és érmekibocsátásra – ideértve az emlékbankjegyet és az emlékértmet is, amelyek Magyarország törvényes fizetőeszközei. Az idei év első negyedében az MNB ismét meghirdette a jövő évi emlékérme-tematika összeállítását segítő nyilvános konzultációt. Az igazgatóság ezt követően véglegesítette a – pontos technikai paramétereket egyelőre nem tartalmazó – listát.

Eszerint az MNB folytatja a „Középkori magyar aranyforintok 1305–1526” elnevezésű sorozatot „Mária aranyforintja”-val, és a Dózsa-parasztfelkelés félezredik évfordulójáról is megemlékezik érmével. Az „EUROPA” nemzetközi gyűjtőprogram zenei tematikájához Egressy Béni születésének 200. évfordulójára megjelenő érmével kapcsolódik az MNB. Bárány Róbert orvosi élettani Nobel-díja 2014-ben centenáriumát ünnepli, és a 200 éve született Ybl Miklós előtt is tiszteleg majd a 2014-es kibocsátások egyik emlékérmeje. Folytatódik „A magyar mérnökök, feltalálók technikai újdonságai, találmányai” emlékérme-sorozat is, ezúttal a szintén 200 éve született Ganz Ábrahám születésének évfordulója alkalmából.

„Magyar Táncház Módszer” emlékérme

2013. február 28-án indult a jegybank idei programja a 3000 forint névértékű „Magyar Táncház Módszer” elnevezésű 925 ezrelék finomságú ezüst emlékérme kibocsátásával. A

6. ábra
„Magyar Táncház Módszer” emlékérme

„Szellemi kulturális örökség” sorozatba illeszkedő emlékértmet Szilos András tervezte, előlapján hímezett széki tulipán motívum, hátlapján népviseletbe öltözött táncoló párok láthatók. A 12,5 gramm súlyú és 30 mm átmérőjű, recézett szélű ezüst emlékértméből 4000 darab verhető.

5. Pénzforgalom és értékpapír-elszámolás

A pénzforgalom fejlődési tendenciái, hatékonysága

A Target2-Securities nemzetközi projekt hazai felhasználói csoportjának ülése az MNB-ben

2013. január 14-én az MNB-ben került megrendezésre a Target2-Securities (T2S) hazai felhasználói csoportjának (National User Group, NUG) ülése. Az ülésen a jegybank és a Központi Elszámolóház és Értéktár Zrt. (KELER) tájékoztatást adott a T2S közös európai értékpapír-kiegyenlítési platform bevezetésére és indulására vonatkozó nemzetközi projekt, illetve a kapcsolódó egyeztetések jelenlegi állapotáról. Az MNB az Európai Központi Bank által szervezett T2S NUG szakértői ülések magyar küldöttjeként és a forint mint kiegyenlítési deviza T2S rendszerben történő elérhetőségére vonatkozó stratégiai döntésért felelős hazai szereplőként vesz részt a nemzetközi projektben.

Pénzforgalommal kapcsolatos állásfoglalások

A negyedév során a jegybank pénzforgalmi témájú lakossági és közigazgatási megkeresésekre, valamint jogszabályértelmezési kérésekre reagálva 24 pénzforgalmi tárgyú állásfoglalást adott ki. 3 esetben szakhatósági állásfoglalásra került sor pénzforgalmi szolgáltatás engedélyezésével kapcsolatban; 8 esetben az állásfoglalások a negyedév során közigazgatási egyeztetésre bocsátott, pénzforgalmi vonatkozású törvényjavaslatokkal kapcsolatos jegybanki véleményt tartalmaztak; 10 esetben lakossági, intézményi vagy közigazgatási eredetű, pénzforgalmi vonatkozású állásfoglalás-kérésre reagált a jegybank; további 3 esetben pedig egyéb pénzforgalmi típusú témában véleményezett szakmai anyagokat.

Pénzforgalmi ellenőrzések

2013 első negyedévében pénzforgalmi ellenőrzés tárgyában 6 új hatósági eljárást indított a jegybank, illetve 13 korábbi, 2012-ben indult eljárást zárt le. 4 takarékszövetkezet esetében összesen 3,2 millió forint értékben hatósági

bírság kiszabására került sor. Ezenfelül a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló törvénynek való megfelelés biztosítása érdekében az MNB felügyeleti hatáskörébe tartozó pénzfeldolgozó tevékenység ellenőrzésére 1 hatósági eljárás indult, mely jogszabálysértés megállapítása nélkül zárult.

A pénzforgalom lebonyolításával kapcsolatos jegybanki ellenőrzések során több olyan kérdés merült fel, melyek szakmai háttérének megismeréséhez a jegybank szakértői egyeztetést kezdeményezett a Magyar Posta Zrt. pénzforgalomért felelős munkatársaival. Az egyeztetésre személyes találkozó keretén belül került sor.

Fizetési és elszámolási rendszerek

Valós Idejű Bruttó Elszámolási Rendszer

Az MNB által üzemeltetett Valós Idejű Bruttó Elszámolási Rendszerre (VIBER) vonatkozó felvigyázói értékelés 2012 utolsó negyedévében elfogadásra került, továbbá az abban szereplő javaslatok alapján intézkedési terv készült, melynek megvalósítása 2013 első negyedévében megkezdődött. Mindemellett véleményezésre került egy, a rendszer működéséhez kapcsolódó üzleti feltétel módosításának terveze-

Bankközi Klíring Rendszer

A GIRO Zrt. által üzemeltetett Bankközi Klíring Rendszerre (BKR) vonatkozó jegybanki felvigyázói értékelést a GIRO Zrt. 2012 utolsó negyedévében elfogadta, az abban javasolt intézkedések megvalósítását 2013 első negyedévében megkezdte. A megvalósítás menetéről a jegybank rendszeres tájékoztatásban részesül.

A BKR felvigyázásával kapcsolatban felmerülő kérdések tisztázása érdekében egynapos felvigyázói fórum volt a GIRO Zrt. és a jegybank szakértőinek részvételével, melyen döntés született a GIRO Zrt. belső szabályzatainak módosításáról a fizetési, illetve értékpapír-elszámolási rendsze-

rekben történő teljesítés véglegességéről szóló 2003. évi XXIII. törvény módosított jogszabályhelyeinek való megfelelés érdekében.

Értékpapír-elszámolási és -kiegyenlítési rendszer

A jegybank Pénzügyi Rendszert Felvigyázó Bizottsága februárban jóváhagyta a KELER és a KELER Központi Szerződő Fél Zrt. (KELER KSZF) átfogó felvigyázói értékelését. Az értékelésben javasolt intézkedések megvalósítása a negyedév során elkezdődött.

Január 1-jétől a KELER KSZF végzi a garantált piacok vonatkozásában a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény által definiált elszámolási tevékenységet, mely ezt megelőzően a KELER tevékenységi körébe tartozott. A tevékenység átvételéhez szükséges engedélyt a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete az MNB szakhatósági állásfoglalását figyelembe véve megadta.

A KELER Díjszabályzatának és Általános Üzletszabályzatának módosításával kapcsolatban a jegybank három szakhatósági állásfoglalást adott ki a negyedév során. A módosítások egy része a pénzügyi tranzakciós illeték bevezetése miatt vált szükségessé, míg a többi módosítás a KELER új, befektetési jegyek forgalmazását és elszámolását támogató, megbízáskezelő és tranzakcióirányító rendszerének bevezetéséhez kapcsolódott.

Jogharmonizáció

A tőzsdén kívüli származtatott ügyletekről, a központi szerződő felekről és kereskedési adattárakról szóló 648/2012/EU rendelet (EMIR) 2012. augusztus 16-án lépett hatályba. A rendeletet számos, a rendelet hatálybalépését követően kihirdetésre kerülő szabályozói sztenderd egészíti ki, melyek megalkotását az európai felügyeleti szervek koordinálják, és melyek a hazai jogban közvetlenül alkalmazandó jogszabálynak minősülnek. A hazai jogharmonizációs munka ebből kifolyólag egy olyan, többlépcsős folyamat keretén belül valósul meg, melynek jelenleg az első fázisa zajlik.

Ezen első jogharmonizációs szakasz során a hazai pénzügyi tárgyú jogszabályok közötti jogharmonizáció megteremtése érdekében a jegybank részletes implementációs javaslat-csomagot juttatott el a Nemzetgazdasági Minisztériumnak. A jegybank és a minisztérium között ily módon fennálló

folyamatos együttműködés elősegíti az európai joganyag-nak való maradéktalan megfelelést.

A rendelet előírja, hogy a központi szerződő felekre vonatkozó sztenderdek hatálybalépését követő hat hónapon belül a központi szerződő feleknek újraengedélyezési eljárás iránti kérelmet kell benyújtaniuk az illetékes felügyelő hatóságokhoz. Ez a határidő a központi szerződő felek – így hazánkban a KELER KSZF – számára 2013. szeptember 15. A KELER KSZF kérelmének benyújtását követően induló újraengedélyezési eljárásában a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete mint főhatóság, az MNB pedig mint szakhatóság fog részt venni.

Egyéb információk

Fizetési rendszerrel kapcsolatos publikációk

A januári MNB-szemlében megjelent *A napközbeni átutalás bevezetésének hatásai* című cikk, melyben bemutatásra kerültek a napközbeni átutalás tavaly nyári bevezetésével kapcsolatos első tapasztalatok. Mindezek alapján elmondható, hogy a napközbeni átutalást lehetővé tevő rendszer megbízhatóan működik, a rendszerfejlesztés költségeihez kapcsolható díjemelkedés pedig az előzetes jegybanki kalkulációt alátámasztva elhanyagolható mértékű volt.

Technikai segítségnyújtás és információcsere

Az Európai Bizottság technikai segítségnyújtási és információcsere programja (TAIEX) keretében szakmai előadás-sorozat zajlott az Albán Nemzeti Bank pénzforgalmi szakértői részére. A Nemzetgazdasági Minisztérium által megrendezett előadás-sorozatban előadóként a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének szakértői mellett a jegybank pénzforgalmi szabályozással és ellenőrzéssel foglalkozó szakértői vettek részt.

Fizetési rendszerrel kapcsolatos konferenciaelőadások

A jegybank két előadással képviseltette magát a márciusban megrendezett *Kártyapiac 2013* című konferencián. Az MNB munkatársai a hazai fizetési rendszerrel és a kártyapiaccal kapcsolatos legfrissebb fejleményekről, illetve a bankkártya-infrastruktúra fejlesztésére vonatkozó jegybanki javaslatokról adtak elő.

6. Az MNB statisztikai tevékenysége

Monetáris statisztika

Az MNB havonta publikálja a hitelintézetek összevont mérlegének adatait. A 2013. februári adatok alapján készített statisztikák 2013. március 29-én jelentek meg. A szezonálisan nem igazított adatok szerint az utolsó három megfigyelt hónapban – 2012. decembertől 2013. februárig – a háztartások és a nem pénzügyi vállalatok is nettó hiteltörlesztők voltak. A háztartások hiteleinek állománya tranzakcióból eredően 109,4 milliárd forinttal; a nem pénzügyi vállalatoké pedig 94,1 milliárd forinttal csökkent a három hónap folyamán (a szezonálisan nem igazított adatok alapján).

A háztartások esetében 56 milliárd forint nettó betételhelyezés, míg a nem pénzügyi vállalatok esetében 67,3 milliárd forint nettó betétkivonás történt 2012. decembertől 2013. februárig a szezonális hatástól nem tisztított tranzakciók alapján.

A szintén 2013. március 29-én megjelent, a nem pénzügyi vállalati és háztartási hitel- és betétkamatlábakról szóló havi sajtóközlemény szerint a háztartások forintbetéteinek átlagos kamatlába csökkent a vonatkozó három hónapban.

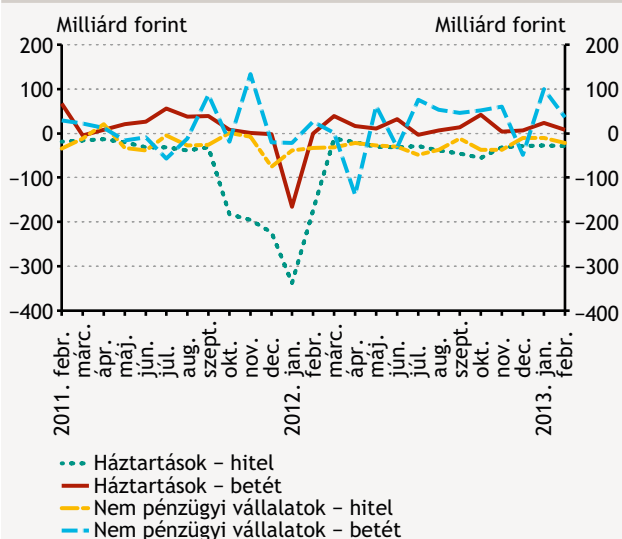
A háztartásoknak nyújtott forint lakáscélú és szabad felhasználású jelzáloghitelek átlagos hitelköltség-mutatója szintén csökkent az új hitelszerződések volumenének csökkenése mellett.

A nem pénzügyi vállalati szektor esetében is a forintbitelek és a forintbetétek átlagos kamatlábának csökkenése volt tapasztalható.

2013. február 15-én jelentek meg a háztartási szektor részére nyújtott hitelállomány összetételéről szóló, 2012. negyedik negyedévre vonatkozó új adatsorok. 2012. utolsó negyedévében folytatódott a háztartási hitelportfólió minőségének romlása: a 90 napon túli késedelmes hitelek aránya – a megelőző negyedévi devizahitel-konverzió pozitív hatása után – ismét emelkedett. A tárgynegyedévben a forint gyengülése a hitel-fedezet arány jelentős elmozdulását eredményezte. A deviza alapú lakáshitelek esetében a 90 százalékos feletti LTV (hitel-fedezet arány) kategóriába eső állomány aránya az előző negyedévhez képest 3,7 százalékponttal 56,6 százalékra növekedett. A szabad felhasználású, deviza alapú jelzáloghitelek esetében szintén hasonló növekedést figyelhetünk meg.

7. ábra

A háztartások és a nem pénzügyi vállalatok hitel- és betétranszaksiói a szezonálisan igazított adatok alapján

Fizetésimérleg-statisztikák

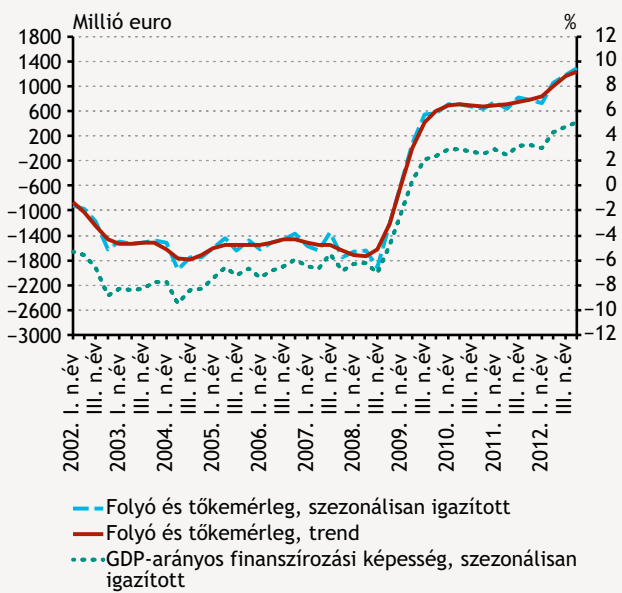
Az MNB 2013. március 28-án első alkalommal publikálta a 2012. negyedik negyedéves fizetésimérleg-statisztikákat, valamint módosította a 2010-es, 2011-es éves és 2012. első-harmadik negyedévi adatokat.

2012. negyedik negyedévében a külfölddel szembeni nettó finanszírozási képesség (a folyó fizetési mérleg és a tőke-mérleg együttes egyenlege) 1387 millió euro (393 milliárd forint) volt. A szezonális hatások kiszűrésével a nettó finanszírozási képesség 1282 millió euro, a GDP 5,1 százaléka (364 milliárd forint) volt, ami 0,4 százalékponttal magasabb az előző negyedév adatánál.

2012. december végén a jegybanki tartalékok értéke 33,9 milliárd euro volt. A közvetlentőke-befektetésen belül elszámolt egyéb tőkét nem tartalmazó nemzetgazdasági nettó adósságállomány 2012. december végén 42,4 milliárd eurót (a GDP arányában 43,3 százalék) tett ki.

8. ábra

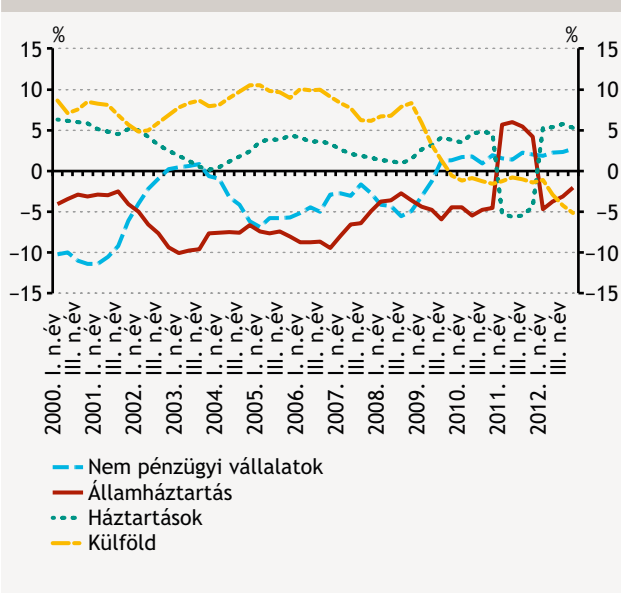
A külfölddel szembeni nettó finanszírozási képesség millió euróban (bal tengely) és a GDP arányában (jobb tengely)

9. ábra

A fő szektorok nettó finanszírozási képessége a GDP százalékában

(utolsó négy negyedév egyenlege/utolsó négy negyedév GDP-je)

Pénzügyi számlák

Az MNB 2013. április 2-án jelentette meg a minden szektort felölelő, teljes körű legfrissebb pénzügyi számláit, amely véglegesítette a 2013 februárjában megjelent előzetes államháztartási és háztartási számlákat, és bemutatta a vállalatok és a külföld számláit is. Ennek alapján az államháztartás nettó finanszírozási igénye 2012-ben a GDP 2,1 százalékát tette ki, a háztartások nettó finanszírozási képessége pedig a GDP 5,3 százalékát érte el. A nem pénzügyi vállalatok nettó finanszírozási képessége a GDP 2,7 százaléka volt 2012-ben, a külföld nettó finanszírozási képessége pedig a pénzügyi számlák adatai szerint a GDP -5,1 százalékát tette ki az elmúlt évben.

A teljes körű pénzügyi számlák publikálásával egyidejűleg az MNB a Központi Statisztikai Hivatallal és a Nemzetgazdasági Minisztériummal együttműködve elkészítette az Európai Bizottság számára kiküldendő EDP- (Excessive Deficit Procedure – túlzott hiány esetén követendő eljárás) jelentést, amely az államháztartás hiányára és adósságára vonatkozóan tartalmaz statisztikai adatokat. Az intézmények közötti munkamegosztás alapján az MNB az államadóssággal és az államháztartás finanszírozásával kapcsolatos adatszolgáltatást végzi. Az államháztartás bruttó, névértékes adóssága az EDP-jelentésben közölt adatok szerint 2012 végén a GDP 79,2 százaléka (22 381 milliárd forint) volt. Az adósságot 2012-ben 687 milliárd forinttal csökkentette a forint erősödése, míg a nettó hitelfelvétel 377 milliárd forinttal növelte azt.

IDŐKÖZI JELENTÉS

2013. április 30.

Nyomda: D-Plus

H-1037 Budapest, Csillaghegyi út 19-21.

